Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2017-00257

Virkkunen Matleena(UM),
Saarinen Ilkka(UM)

08.03.2017

Asia
Epävirallinen kauppaministerikokous, Valletta 2.-3.3.2017

Kokous
Epävirallinen kauppaministerikokous 02.03.2017 - 03.03.2017

Illalliskeskustelu/WTO: Pääjohtaja Azevedon ja komissaari Malmströmin alustuksissa kiinnitettiin huomiota mm. multilateralismin kohtamaan paineeseen. Azevedo painotti erityisesti sähköistä kauppaa tulevalla WTO-agendalla. INTA-pj Lange korosti läpinäkyvyyttä ja avointa keskustelua.

TDI ja polkumyyntiasetuksen uudistus: Valtaosa jäsenmaista hyväksyi komission ehdottaman maaneutraalin lähestymistavan, mutta ehdotukseen sisältyvän raportoinnin yksityiskohdat herättivät vielä kysymyksiä. Erityisesti huolta herätti teollisuuden mahdollinen ylimääräinen todistustaakka, komission vastakkaisista vakuutteluista huolimatta. Suurin osa maista oli valmis etenemään uudistuksessa nopeasti, työ jatkuu asiantuntijatasolla.

Monenvälinen investointituomioistuin (MIC): Komissaari Malmström kertoi EU:n yhdessä Kanadan kanssa tekemästä työstä monenvälistä investointituomioistuinta koskevan aloitteen edistämiseksi. Jäsenmaat tukivat laajasti aloitetta ja komission tekemää työtä. Jäsenmaat painottivat kuitenkin prosessin läpinäkyvyyttä ja tarvetta laajalle tuelle kolmansista maista.

Muut asiat/Ukraina: Komissaari Malmström esitteli lyhyesti komission ehdotusta Ukrainalle myönnettävistä yksipuolisista tullietuuksista. Puheenvuoron käyttäneet jäsenmaat tukivat ehdotusta.

Lounaskeskustelu/Yhdysvallat: Työlounaalla ministerit keskustelivat Yhdysvaltain vaalituloksen vaikutuksesta kauppa-agendaan ja EU:n kauppaneuvotteluihin.

Illallisella alustivat WTO:n pääjohtaja Roberto Azevedo, INTA:n puheenjohtaja Bernd Lange ja komissaari Cecilia Malmström.

Azevedo totesi, että elämme epävarmoja aikoja, joten on kiinnitettävä huomiota multilateraalisen järjestelmän pitämiseen relevanttina. Yhteiset panostukset ovat johtaneet tuloksiin, erityisesti ITA2 ja kaupan menettelyjen helpottamista koskeva sopimus. On tärkeää saavuttaa kohtuullisia tuloksia MC11:stä. Azevedo kävi läpi MC11-agendaa: kehitysmaiden intressit, maatalous, kalastustuet, ruokaturva, palvelut.

Azevedo painotti erityisesti sähköisen kaupan tärkeyttä ja mahdollisuuksia. Jos konkreettisia tuloksia ei saada, Buenos Airesin tulisi vähintään rakentaa momentumia sen suhteen. EU:n tulisi työskennellä tiiviimmin Pakistanin, Costa Rican ja muiden aiheesta kiinnostuneiden kehitysmaiden kanssa. Kaupan hyötyjen kommunikoimiseen tulisi kiinnittää huomiota. 80 prosenttia työpaikkojen katoamisesta liittyy automatisaatioon ja muuhun työn tehostumiseen. Kauppa itse asiassa luo työpaikkoja. Kauppaa koskeva vastustus on pohjimmiltaan anti-establishment-kritiikkiä.

Unilateralismi on aina johtanut huonoihin tuloksiin ja lopulta – isojen vahinkojen jälkeen – paluuseen multilateralismiin. Yhdysvaltain hallinto ei ole vielä paikoillaan, joten sille tulee antaa mahdollisuus. Jos yhteydenpito Yhdysvaltain hallinnon kanssa ei tuota tuloksia, kannattaa puhua yksityissektorille, joka sitten vaikuttaa hallintoon. Kovista puheista huolimatta ei ole indikaatioita siitä, että Yhdysvallat hylkäisi WTO:n.

Lange painotti puheenvuorossaan läpinäkyvyyden, ml. mandaatit, ja avoimen keskustelun tärkeyttä.

Malmström totesi multilateralismin olevan paineen alla, WTOn pitäisi tuottaa enemmän tuloksia. MC 11:n tuloksellisuus tärkeää, aiheina palvelukauppa, kalastustuet ja sähköinen kauppa. Edistystä tulisi saavuttaa kesätaukoon mennessä. Lokakuussa järjestetään miniministerikokous Marrakeshissa tulosten saannin realistisuuden arvioimiseksi.

Jäsenmaiden kommenteissa nostettiin esiin kaupan hyötyjen avaaminen julkisessa keskustelussa, sosiaalinen näkökulma, epävarma tilanne Yhdysvaltain osalta ja multilateralismin korostaminen. Azevedon uudelleenvalinta sai yleistä kiitosta.

Suomi toi kommenteissaan esille multilateralismin, kaupan menettelyjen helpottamisen ja sähköisen kaupan merkityksen pienille kansantalouksille, jotka ovat integroituneet globaaleihin arvoketjuihin. Teollisuus- ja kehitysmaiden intressit ovat yhtenäistyneet näissä asioissa. Yhteisymmärryksen rakentaminen on tärkeää. Suomi tukee merkittävällä tavalla UNCTAD:n sähköistä kauppaa koskevaa työtä, jotta sen hyödyistä syntyisi yhteinen näkemys. Multijärjestelmän resilienssi vahvistamalla yhteistyötä eri maaryhmien välillä on tärkeää nykyisessä epävarmassa tilanteessa.

1. **Polkumyynnin uusi laskentamenetelmä ja EU:n kauppapoliittisten instrumenttien modernisaatio (TDI)** (Virkkunen)

PJ kiitti neuvoston oikeuspalvelua (NOP) lausunnosta, jossa mm. vahvistetaan komission antaman polkumyynnin laskentamenetelmää koskevan ehdotuksen WTO-yhteensopivuus, ja toivoi ministereiltä poliittista indikaatiota jatkosta. Ministereitä oli pyydetty vastaaman puheenjohtajamaan taustapaperissa esitettyihin kysymyksiin. PJ toivoi nopeaa etenemistä asiassa ja viittasi tässä yhteydessä myös Kiinan joulukuussa EU:a vastaan aloittamaan WTO-riitaan.

Myös **komissaari Malmström** vetosi nopean etenemisen puolesta. Malmström totesi joidenkin ehdottaneen, että asiassa odotettaisiin Kiinan WTO-riidan lopputulosta, mutta piti tätä vaarallisena vaihtoehtona. Jos nykyistä EU-lainsäädäntöä koskeva riita hävitään, syntyisi tilanne, jossa EU:lla ei olisi tarvittavaa lainsäädäntöä teollisuutensa suojelemiseksi. Mikäli EU:n polkumyynninvastaisten toimien oikeudellinen perusta kyseenalaistetaan, myös jo käynnissä olevat polkumyyntitoimet joutuvat kyseenalaisiksi, Malmström muistutti. Malmström piti myös mahdollisena, että uudistettu asetus johtaisi Kiinan vetäytymiseen riidasta. Malmström vakuutti, ettei uusi asetusehdotus aiheuttaisi lisätaakkaa EU-teollisuudelle.

Jäsenmaat pitivät komission esitystä pääosin hyvänä pohjana jatkotyölle, mutta näkemykset erosivat etenkin esitykseen sisältyvien raporttien yksityiskohtien ja jatkotyön kiireellisyyden osalta.

Valtaosa maista painotti WTO-sääntöjen mukaisuutta, vaikkakin kaksi maata katsoi, että tähän liittyy vielä epävarmuutta. Osa maista halusi, että nk. grandfathering-lauseketta on tässä suhteessa vielä uudelleentarkasteltava NOP:n lausunnon pohjalta. Useat maat painottivat eurooppalaisen teollisuuden mahdollisuuksia puolustautua jatkossakin epäreiluja käytäntöjä vastaan. Iso joukko maita piti tärkeänä, ettei eurooppalaiselle teollisuudelle (erit. pk-yritykset) tule ylimääräisiä rasitteita tai todistustaakkaa uudistuksen myötä ja tästä toivottiin lisävakuuksia.

Jäsenmaat vastasivat pääosin myönteisesti PJ:n kysymykseen, joka koski maaneutraalia järjestelmää, joka perustuu merkittävän vääristymän konseptin käyttämiseen. Kaksi maata kuitenkin katsoi, että nykyinen ehdotus ei ole tarpeeksi yksityiskohtainen. Raportointia koskevan kysymyksen osalta osa maista ilmoitti tukevansa komission ehdotusta, kun taas osa katsoi, että keskustelua tulee vielä jatkaa ja komissiolta tulee saada lisätietoja raportointiin liittyen. Kaikki jäsenmaat eivät ottaneet suoraan kantaa tähän kysymykseen.

Valtaosa jäsenmaista piti tärkeänä, että asiassa edetään nopeasti. Osa maista kuitenkin katsoi, että aikataulu ei saa mennä sisällön edelle ja keskustelua komission ehdotuksesta on vielä tarpeen jatkaa asiantuntijatasolla. Vain yksi maa ilmoitti suoraan pitävänsä ehdotettua aikataulua liian tiukkana WTO-riitatapauksesta huolimatta.

UKKMI Mykkänen antoi puheenvuorossaan tuen komission ehdotukselle ja nopealle etenemiselle, mutta pyysi, että nk. grandfathering-lauseketta tarkastellaan vielä uudelleen NOP:n lausunnon pohjalta. Raportoinnin on tapahduttava objektiiviselta pohjalta, eikä siihen saa sekoittaa poliittista päätöksentekoa tai syrjintää. UKKMI Mykkänen totesi myös kasvavan protektionismin uhkaavan eurooppalaisia työpaikkoja ja toivoi, että EU voi olla tässä suhteessa osa ratkaisua, ei ongelmaa.

Vastauspuheenvuorossaan **komissaari Malmström** tarkensi ehdotukseen sisältyvän raportoinnin olevan joko maa- tai sektorikohtaista ja toisti vakuutuksensa siitä, ettei eurooppalaiselle teollisuudelle syntyisi ylimääräistä todistustaakkaa. Raportit eivät olisi poliittisia vaan faktoihin perustuvia, mutta komissio kuulisi myös jäsenmaiden näkemyksiä. Raportteja päivitettäisiin säännöllisesti. Aikataulun osalta Malmström lupasi, että teknisen keskustelun jatkamiselle on edelleen aikaa, mutta WTO-päätöstä odotetaan vuoden 2017 loppuun mennessä ja oikeudellisen tyhjiön välttämiseksi ratkaisun on löydyttävä sitä ennen.

PJ totesi vievänsä jäsenmaiden kannat tiedoksi asiaa valmistelevalle työryhmätasolle. PJ aikoo kiihdyttää asian käsittelyä.

2. Monenvälinen investointituomioistuin (MIC) (Virkkunen)

Komissaari Malmström kertoi EU:n ja Kanadan ottavan kansainvälistä johtoroolia ehdotuksessa uuden monenvälisen investointituomioistuimen (Multilateral Investment Court, MIC) perustamisessa. Asiaa on esitelty WTO:ssa suurlähettilästasolla sekä Davosin kokouksen yhteydessä. Aloite on saanut tukea yksittäisiltä kolmansilta mailta sekä herättänyt kiinnostusta useissa maissa, jotka ovat myös halukkaita jatkokeskusteluihin. Keskusteluissa on käynyt selväksi, että järjestelmän on oltava tehokas, mutta kustannuksiltaan nykyistä halvempi ja otettava tässä suhteessa huomioon erityisesti pk-yritykset.

Malmström totesi, että työn eteenpäinviemiseksi tarvitaan luonnollisesti nk. kriittinen massa maita. Malmström esittelee aloitetta lähiaikoina myös ASEAN-kauppaministerikokouksessa sekä Etelä-Afrikan Durbanissa järjestämässä konferenssissa. Aihetta yritetään saada myös Pariisin kesäkuun OECD-kokouksen agendalle. EU:n sisällä on vielä kahden viikon ajan käynnissä komission järjestämä julkinen konsultaatio.

Jäsenmaat ilmaisivat laajan tukensa aloitteen eteenpäin viemiselle. Aloite nähtiin mahdollisuutena vanhaan ISDS-järjestelmään liittyvien puutteiden korjaamiseksi ja vastauksena ISDS:ää kohtaan esitettyyn julkiseen kritiikkiin. Maat kiittivät komissiota kansainvälisillä foorumeilla tehdystä työstä ja kannustivat jatkamaan sitä. Useat maat painottivat kriittisen massan tai laajan tuen tärkeyttä ennen virallisten neuvotteluiden aloittamista.

Vain kaksi jäsenmaata piti aloitetta ennenaikaisena ja pelkäsivät keskustelun vaikeuttavan CETA-ratifiointeja jäsenmaissa. Yksi jäsenmaa huomautti lisäksi, että asia näyttäytyy erilaisena niiden maiden kohdalla, joita haastetaan riitojenratkaisuun ja niiden kohdalla, jotka tukevat kansallisia yrityksiään riitatapauksissa.

UKKMI Mykkänen ilmaisi tukensa aloitteelle ja toivoi mahdollisimman nopeaa etenemistä. ISDS-järjestelmä kaipaa uudistamista. Monenvälinen tuomioistuin voisi olla osa EU:n vastausta kansainvälisen kauppa-agendan haasteisiin ja toisi ehkä selkeyttä myös toimivaltakeskusteluun. Haasteena on, että kaikkien neuvotteluiden (esim. Mercosur) mandaatti ei mahdollista aiheesta käytävää keskustelua, mutta UKKMI Mykkänen toivoi, että aloitteesta voidaan käydä keskustelua esim. Japani-neuvotteluiden yhteydessä.

Komissaari Malmström totesi vastauspuheenvuorossaan CETA-sopimukseen sisältyvän investointiriitojenratkaisumallin konkreettisten valmistelujen alkavan, kun CETA on astunut väliaikaisesti voimaan (investointiosuus ei kuulu väliaikaisen soveltamisen piiriin). Jäsenmaat ovat mukana valmistelutyössä. Monenvälisen investointituomioistuimen vaikutusarviointi tehdään julkisten konsultaatioiden päätyttyä ja mandaatin vuoro on myöhemmin. Malmström painotti, että nyt ei olla vielä neuvotteluvaiheessa, vaan muiden maiden kanssa käydään läpi tuomioistuimen perusperiaatteita ja haetaan niille tukea. On selvää, että työn aloittamiseksi vaaditaan kriittinen massa, noin 12–15 maata. Malmström myös huomautti, että Yhdysvallat ei ole WTO:ta lukuun ottamatta sitoutunut yhteenkään kansainväliseen tuomioistuimeen, joten tässä suhteessa ei pidä odottaa liikoja. Malmström totesi monenvälisen ratkaisun tulevan halvemmaksi kuin kymmenet erilliset tuomioistuimet.

3. Muut asiat: Ukrainalle myönnettävät yksipuoliset tullietuudet (Virkkunen)

Komissaari Malmström totesi Ukrainan tilanteen vaikeutuneen ja maan tarvitsevan EU:n täyden tuen. Malmström kuvasi komission ehdotusta yksipuolisista tukitoimista hyvin vaatimattomaksi (modest) ja painotti, ettei ehdotus pidä sisällään varsinaisia uusia sektoreita eivätkä siihen sisältyvät lisäkiintiöt aiheuta merkittäviä vaikutuksia EU-markkinoilla. Jäsenmaiden huolet ja mm. Venäjän asettamiin pakotteisiin liittyvät vaikeudet on huomioitu. Ehdotuksessa on myös mukana nk. turvalausekkeita, ehdotus on rajattu kolmivuotiseksi ja siinä ei poisteta nykyisiä SPS-vaatimuksia. On kuitenkin huolehdittava myös siitä, että ehdotuksesta on Ukrainalle todellista hyötyä, ja siksi esimerkiksi kaikkia maataloustuotteita tai lannoitteita ei tule poistaa ehdotuksen piiristä, kuten Euroopan parlamentti on esittänyt.

Puheenvuoron käyttäneet jäsenmaat ilmaisivat tukensa komission ehdotukselle.

4. Työlounas (vain ministeri)

Työlounaalla ministerit keskustelivat Yhdysvaltain vaalituloksen vaikutuksesta kauppa-agendaan ja EU:n kauppaneuvotteluihin.

Suomen edustajat
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kauppa ja investoinnit, kauppapolitiikka, Ukraina, WTO, Yhdysvallat, UAN Ulkoasiainneuvosto
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM